

# metode praćenja učenikova osobnog rasta u vjeri

edina vejo

**Potrebno je, istovremeno respektirajući i štiteći integritet učenika, pokušati osvijestiti njegovo iskustvo vezano za vjeru, njegove predstave o određenim pojmovima o vjeri, interpretirati značenja njegovih predstava, dokučiti razloge i pozadinu pojedinih osjećanja u vezi s vjerom...**

**N**adahnuti islamskom duhovnošću biće mlade osobe može samo onaj ko bdije nad učenikovim osobnim rastom u vjeri. Antropološki otvorena nastava islamske vjeronauke pretpostavlja i vjeroučiteljevu preokupiranost pojedinačnom osobom svakog učenika. To podrazumijeva suptilno bdijenje, satkano od strpljivosti, komunikološke sposobnosti, širine opće kulture, solidnog stručnog znanja i sl. Vjeroučitelj koji pokušava svojom osobom posvjedočiti prisustvo ovih elemenata na putu je da ostvari onaj mali, jedva primjetan pomak: kad mlada osoba odgovor na važno pitanje iz svakodnevnog života pronade u okrilju svoje vjere. Ali, kako se približiti ostvarenju ovog inspirirajućeg a ujedno i veoma kompleksnog vjeroučiteljevog zadatka?

Vjeru ne odvajamo od svakodnevnog života, ne zagrčemo privilegijom distance od, ponekad bolne i razočaravajuće stvarnosti, već je smatramo snagom koja svoju vitalnost reflektira i u najobičnijem čovjekovom životnom trenutku. Pozitivna izuzetnost islama, uraslost svetog u svakodnevnicu, biva ponekad i zloupotrijebljena. To se događa onda kad se "islamskim" pokušava nazvati ljudsko zastranjivanje, "islamskim" argumen-

tom opravdati raskorak između riječi i postupka?! Mlade osobe su najosjetljivije prema ovakvim pojavama, a ukoliko su neadekvatno islamski educirane, reagiraće veoma radikalno - protestom, otklonom, rezignacijom... U biti ovih veoma razuđenih oblika reakcija, ma kako to ponekad bilo teško povjerovati, jeste poziv na besprijeckornu čistoću, očekivanje da vjerom prožeto ponudi imponirajući i ničim zasjenjen odgovor. Zato smo se i odlučili da ovim tekstom ponudimo vjeroučitelju neke metode pomoću kojih će bolje upoznati stvarnu, živu vjeru svog učenika. Rezultati primjene ovih metoda pružiće vjeroučitelju saznanja i osjećanja koja će poslužiti kao poticaj u nadahnjivanju i jačanju učenikove islamske osobe. Naravno, mnogo toga što će vjeroučitelj saznati biće ponekad dirljivo i inspirativno i za njegovu vjerničku osobu, a ponekad i provokativno za odgojno uplitanje u prirodu učeničkih predstava.

## Metoda "brainstorminga"

Metoda "brainstorming" ili "oluja mozga", autora Osborna, postupak je razvijanja stvaralačkog mišljenja. Temeljni princip njenog funkcioniranja kao metode praćenja

osobnog rasta u vjeri mlade osobe je mogućnost oslobađanja u toku procesa asociiranja - predstava, osjećanja, stavova, misli koje neko povezuje s određenim pojmom. Vjeroučitelj nudi učenicima određeni pojam usmeno ili tako što će ga ispisati na ploči, a učenici u toku nekoliko narednih sekundi, bez cenzure, pišu sve što im prvo padne napamet u vezi s pojmom. Vjeroučitelj potom prikuplja papiriće na kojima su učenici pribilježili svoje asocijacije a onda ih on ili neko od učenika bilježi na ploči. Vjeroučiteljeva uloga je značajna: sugerira sortiranje bliskih asocijacija u grupe, razgovara sa učenicima o razlozima i iskustvenom kontekstu njihovih asocijacija, pri tome pokušavajući u asocijacijama koje to omogućavaju otkriti, ojačati, ali i pluridimenzionalno interpretirati islamsko značenje.

### **Metoda građenja metafora**

Dok učenik gradi metaforu, na razini manifestnog isplivavaju njegove želje, očekivanja, strahovi. Dakle, mnogo onog što je prisutno u latentnoj razini njegove osobe. Naprimjer: "Moje vjerovanje je kao...", "Namaz doživljavam kao...", "Dova upućena Allahu dž.š., za mene je kao..." i sl. Vjeroučitelj bi mogao koristiti ovu metodu kao način praćenja učenikovog rasta u vjeri u toku školske godine i pri tome utvrditi da li se promijenio kvalitet učenčkih predstava pod utjecajem njegovog odgojnog nastojanja.

### **Metoda dovršavanja započete priče**

Pažnja vjeroučitelja usmjerena je i ka veoma konkretnim segmentima učenikove stvarnosti: koji motivi pokreću učenika, kako prosuđuje i donosi odluke u svakodnevnim situacijama, kako se suočava s porazom i sl.

Konstruirati poticajan i zanimljiv početak priče, blizak učenikovoj životnoj stvarnosti i njenim preokupiranostima, predstavlja fino senzibiliziran impuls učenika da on u završetku priče projektuje svoje motive, predrasude, mehanizme donošenja odluka...

Ništa kao stvarnost ne pokreće kompletnu osobu, njenu kognitivnu, afektivnu i voljnu komponentu, pa će tako i ova metoda pomoći vjeroučitelju da potpunije dokuči osobu svog odgajnika. Samo tako može bdjeti nad ukupnošću učenikovog ponašanja, lagahno ga

vodeći ka življenju uređenom osjećanjem islama kao integrirajućom životnom vrijednošću.

### **Metoda niza fotografija**

Na osnovu izložene zbirke fotografija vezanih za određenu temu, vjeroučitelj traži da svaki učenik odabere fotografiju koja mu se čini najbližom temi nastavnog sata. Potom će svaki učenik obrazložiti svoj izbor, a vjeroučitelj će u obrazloženju izdiferencirati kognitivni i afektivni aspekt izbora, njegov mogući iskustveni okvir, razloge i slično. Ova saznanja će vjeroučitelju veoma dobro doći u toku obrade nagoviještene teme - znaće šta treba korigirati u učeničkim stavovima, šta je već pozitivno u stavu, a koji treba samo proširiti, na kojim učeničkim osjećanjima graditi motivacionu okosnicu govorenja o temi i slično.

### **Metoda izrade kolaža**

Nastava islamske vjeronauke, promičući Univerzalno, dakle, nadvremeno i nadindividualno, trebala bi osposobljavati učenika i za uočavanje i za kritički odnos prema relativnom - društvu, njegovim posrtajima i moralnim padovima... Poticajno je okupiti učenike u grupni oblik rada, u kreiranju kolaža u određenoj temi: npr., Bošnjačka ratna stradanja, Budućnost bošnjačke mladosti u Bosni i Hercegovini, Kamo idu muslimani u Bosni i sl. Da bi odgovorili postavljenom poticaju - problemu, učenici će se angažirati da prikupe fotografije, novinske isječke, crteže, prospekte, statističke podatke, koje će potom selektivno i osmišljeno polijepiti na hamer-papir i uvezati svojim riječima.

Vjeroučitelj će u ovom učeničkom pristupu određenom problemu otkriti eventualne praznine i jednostranosti i intervenirati pomažući da problem bude sagledan kompletno.

Od nastave islamske vjeronauke očekuje se i da odgaja mlade. Koliko će uspjeti u tome zavisi i od pedagoškog umijeća vjeroučitelja. Prikaz metoda praćenja učenikovog osobnog rasta u vjeri treba razumjeti kao prilog vjeroučiteljevom pedagoškom znanju i kao poticaj njegovoj kreaciji vlastitih puteva bdijenja nad učenikovom duhovnošću. Jer, otvorenost prema novom i drukčijem u svom načinu rada osigurava svježinu i profesionalni rast. **m**